

quibus Mahumetismus existit, ibique nota est, dum Mahumetismus penitus ignoratur in infinitis regionibus in quibus Ecclesia Romana fulget vel dominatur. Ergo.

R. 2°. *Nego conseq.* Notarum enim veræ Ecclesiæ proprius finis non est illam a societatibus infidelium, sed ab aliis societatibus Christianis distinguere; in tractatu nostro præcedenti demonstravimus solam religionem Christianam esse veram: nulla nunc igitur instituenda est comparatio inter veram Ecclesiam et quamcumque religionem antichristianam. Ergo.

PROPOSITIO QUARTA.

Ecclesia Romana vere est Apostolica ratione doctrinæ.

Prob. Ecclesia Romana est Apostolica ratione doctrinæ, si doctrinam Apostolorum integram retineat: atqui Ecclesia Romana, etc. Doctrinam enim Apostolorum integram retinet, si talis sit ejus constitutio, ut qualibet mutatio in ipsius doctrina fuerit impossibilis: atqui talis est constitutio Ecclesiæ Romanæ, ut, etc. Nam, ex ipsius constitutione, omnes quæstiones auctoritate traditionis dirimuntur, innumeri sunt episcopi circumquaque sparsi, ad custodiam illius doctrinæ vigilantes, ad traditionem semper attendentes, et nullam innovationem permittentes. *Nihil innovetur nisi quod traditum est*, aiebat S. Papa Stephanus ad B. Cyprianum. «Id verius» quod prius, id prius quod ab initio, id ab initio quod» ab Apostolis.» Tert. adversus Marc. lib. 4, cap. 5. Nunc pariter hæc sunt principia quæ universim sequuntur episcopi: his autem positis, impossibile est aliquam fieri mutationem in doctrina Ecclesiæ.

Et vero, si qua hujusmodi mutatio serperet, vel modo sensibili, vel modo insensibili: atqui neutrum dici potest.

1° *Non modo sensibili*, propter rationem jam expositam; aliunde, assignari posset articulus circa quem mutatio contigisset, quo tempore grassari cœpisset, ubinam primum obtinisset, quis illius auctor, quo nomine appellatus, qua patria oriundus, cujus instituti professor,

qua arte, qua audacia præditus, ut fidem antiquam corrumpere voluisset et potuisset: at tamen nihil horum invenitur nec a protestantibus citatur: ergo 1°.

2° *Non modo insensibili*. Nam tunc dicendum foret omnes fideles et eorum pastores, doctores et professores, prælatos regulares et sæculares, per orbem terrarum, easdem admisisse innovationes in gravissimis fidei punctis, ea credidisse ut dogmata a quibus abhorrebant, ea pro quibus sanguinem fundere parati erant tanquam figmenta rejicere; atque hæc tam unanimiter contigisse, ut nullus contra ea insurrexerit, nullus hos errores refellerit, nullus pastor gregem sibi commissum ab illis præcavendum monuerit, nullum concilium eos damnaverit, nullus apostata id objecerit; uno verbo, nullus exstiterit apud ecclesiasticos et laicos, doctos et indoctos, nobiles et plebeios, viros et mulieres, qui prioris doctrinæ memoriam retinuerit; nullus denique, in tota Ecclesia, qui hujusmodi mutationes adverterit. At nemo non videt quam talis suppositio sit absurda. Innumeræ enim exortæ sunt novitates ab Apostolis usque ad nos, et statim atque prodierunt, undique conclamatum est adversus eas. Novimus earum auctores, epocham, progressus, adversarios aliasque circumstantias. Quomodo ergo tanti momenti mutationes ita contingere potuissent, ut nulla reliquissent vestigia? Qui tanta fiducia eas objiciunt protestantes, similes sunt cæcis a nativitate qui de coloribus disserunt, vel sepulcri Christi custodibus, qui asserebant illum, se dormientibus, a discipulis fuisse sublatum. Ergo 2°, etc. aliunde, etc. Ergo.

PROPOSITIO QUINTA.

Ecclesia Romana est Apostolica ratione ministerii.

Prob. Duæ requiruntur conditiones ut Ecclesia sit Apostolica ratione ministerii, scilicet, 1° successio pastorum non interrupta, 2° legitima missio; atqui illæ conditiones in Ecclesia Romana inveniuntur.

1° *Successio pastorum non interrupta*. Nam, sicut S. Irenæus, Tertullianus, S. Aug., S. Optatus alique demon-

strabant Ecclesiam Romanam suo tempore esse Apostolicam, numerando ejus pontifices a B. Petro sine interruptione sibi succedentes, similiter et nos ostendimus eandem pontificum seriem usque ad Gregorium XVI perseverasse; cæteræ Ecclesiæ cum Ecclesia Romana unitæ, continuam seriem pastorum a primo fundatore descendunt et pontifici Romano communionem junctorum pariter habent: unde sic exclamat *Bossuet, Discours sur l'histoire universelle, 2e part. chap. 31*:

« Quelle consolation aux enfants de Dieu ! mais quelle
 » conviction de la vérité, quand ils voient que d'Inno-
 » cent XI, qui remplit aujourd'hui si dignement le pre-
 » mier siège de l'Eglise, on remonte sans interruption
 » jusqu'à S. Pierre, établi par Jésus-Christ Prince des
 » Apôtres : d'où, en reprenant les pontifes qui ont servi
 » sous la Loi, on va jusqu'à Aaron et jusqu'à Moïse, de
 » là jusqu'aux Patriarches et jusqu'à l'origine du monde !
 » Quelle suite ! quelle tradition ! quel enchaînement mer-
 » veilleux ! Si notre esprit, naturellement incertain, et
 » devenu par ces incertitudes le jouet de ses propres rai-
 » sonnemens, a besoin, dans les questions où il y va du
 » salut, d'être fixé et déterminé par quelque autorité cer-
 » taine, quelle plus grande autorité que celle de l'E-
 » glise catholique, qui réunit en elle-même toute l'auto-
 » rité des siècles passés, et les anciennes traditions du
 » genre humain jusqu'à sa première origine ! » Ergo 1°, etc.

2° *In Ecclesia Romana legitima existit missio.* Omnes enim illius pastores alii ab aliis sine interruptione descendunt: nulli agnoscuntur successores alicujus pastoris, nisi legitime mittantur. Quicumque talem non habuerunt missionem, semper reputati sunt schismatici et omni jurisdictione destituti. Unde hæc verba Christi: *Sicut misit me vivens Pater, et ego mitto vos*, quotidie in Ecclesia Romana ad praxim reducuntur; sicque missio Apostolis divinitus concessa usque ad nos pervenit. Ergo 2°, etc. Aliunde, etc. Ergo Ecclesia Romana est Apostolica ratione ministerii.

Propterea nullo particulari nomine designatur, sed vo-

catur semper Ecclesia Christi, vel Ecclesia catholica: ipsi protestantes eam aliter designare jam non audent. Contra vero, aliæ societates Christianæ proprio fundatoris nomine appellantur, quidquid eorum defensores ad id impediendum dixerint et tentaverint. Sic designamus Lutheranos, Calvinistas, Zuinglios, etc., sicut olim appellati sunt Eutychiani, Nestoriani, Ariani, etc. Ergo illæ sectæ convincuntur initium habuisse, dum Ecclesia Romana nulla præ se fert mutationis indicia. Ergo denique, etc.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1°. Defuncto pontifice Romano, nullus est qui legitimam missionem alteri conferre possit. Ergo.

R. Nego ant. Nam in Ecclesia Romana quædam a B. Petro vel a successoribus suis statuta sunt regulæ ad modum successionis determinandum: qui juxta has regulas eligitur et instituitur, eo ipso legitimus sui prædecessoris creatur successor, et eandem habet jurisdictionem, sicut principes qui aliis principibus juxta præscriptas regulas succedunt, eandem habent auctoritatem civilem. Ergo.

Nulla autem est difficultas pro episcopis aliis episcopis in ecclesiis particularibus succedentibus; semper enim canonicam institutionem accipiunt: qui absque legitima institutione creantur, sunt *intrusi* et schismatici.

Obj. Sedes Romana, ab anno 1378 ad annum 1429, per duos aut tres pontifices fuit dilacerata: ergo series pontificum fuit interrupta.

Antequam respondeam, quædam facta breviter sunt referenda. Clemens V, ex archiepiscopo Burdigalensi summus pontifex creatus anno 1305, post diversa per Galliam itinera venit Avenionem anno 1308, ibique mansit; successores ejus Joannes XXII, Benedictus XII, Clemens VI, Innocentius VI, Urbanus V et Gregorius XI, omnes origine Galli, manserunt etiam Avenione; hanc urbem ejusque territorium Clemens VI emit, anno 1348, a Joanna, Provinciæ comitissa et Neapolis regina: cum

autem Gregorius XI Romam ivisset, anno 1376, ibi mortuus est die 5 februarii 1378.

Tunc Romani, magna concitata turba, vehementer petierunt a cardinalibus ut papam ex Roma vel saltem ex Italia oriundum constituerent. Cardinales vero, numero sexdecim præsentes, contra hujusmodi violentiam profidentes, juxta plures auctores (vide *Histoire de l'Église gallicane*, et *Fleury*), Bartholomæum Prignano, archiepiscopum Bariensem in Apulia, elegerunt, qui nomen Urbani VI sumpsit. Deinde, æstimantes se ab illo quibusdam verbis et agendi ratione fuisse offensos, primo Anagninam, postea Fundum abierunt, et quinque menses post electionem ejusdem Urbani, publice contestati sunt se non fuisse liberos, palam affirmarunt Urbani electionem fuisse nullam, novum elegerunt papam Robertum, cardinalem Genevensis, qui dictus est Clemens VII. Hic venit Avenionem ibique sedem suam fixit. Ut legitimus pontifex Romanus agnitus est in Gallia, Hispania, Scotia, Sicilia et in Cypro. Benedictus XIII ei successit anno 1394, depositus fuit in concilio Pisano anno 1408, deinde in concilio Constantiensi anno 1417 : at nihilominus dignitati suæ renuntiare constanter recusavit, licet ab omnibus derelictus; mortuus est anno 1424 : duos solemmodo habebat cardinales, quibus prope mortem constitutus jussit ut post se alterum eligerent papam; elegerunt reipsa Ægydium *Magnos*, dictum Clementem VIII, qui pontificatus insignia anno 1429 abdicavit.

Urbanus VI, ex sua parte, successores habuit Romæ, Bonifacium IX, Innocentium VII, Gregorium XII, qui depositus fuit in concilio Pisano.

Alexander V, in concilio Pisano electus, successorem habuit Joannem XIII, qui in concilio Constantiensi anno 1414 depositus, summo pontificatui renuntiavit. Idem fecit Gregorius XII. Martinus V, durante concilio, fuit electus et confirmatus : universus orbis Christianus eum legitimum B. Petri successorem habuit, et post cessionem Clementis VIII nullus amplius exstitit competitor, sicque finem habuit magnum Occidentis schisma, saltem

post annos 51 et probabilius post annos 39, siquidem Benedictus XIII nullo modo haberi potuit ut papa a die quo iterum depositus fuit in concilio Constantiensi et ab omnibus derelictus. His descriptis :

R. Nego conseq. Nam 1° etsi auctoritas utriusque contententis dubia fuerit, unus tamen coram Deo legitimus erat B. Petri successor, atque series successionis in eo perseverabat, et alter nihilominus jurisdictionem necessariam habebat, juxta leges Ecclesiæ, scilicet, propter titulum coloratum et errorem communem. 2° Quanvis concederetur nullum ex diversis contententibus legitimum fuisse pontificem, non ideo series successionis proprie fuisset interrupta; non magis enim hic defectus ministerio Apostolico nocere potuisset, quam vacatio sedis per plures annos legitimæ successionis nocet. 3° Ecclesia, tanquam societas perfecta usque ad finem sæculorum permansura in quocumque casu existat, sufficientem habet potestatem ad sui conservationem et gubernationem : ergo, ubi plures sunt pontifices dubii et contententes, eos deponere, vel abnegationem pontificatus ab eis exigere, et alium rite constituere potest. 4° Omnibus contententibus semel defunctis, aut voluntarie abdicantibus, jus novum Pontificem constituendi remansit in Ecclesia : ergo qui ab omnibus ecclesiis tunc fuit agnitus legitimus erat B. Petri successor; proindeque magnum Occidentis schisma seriem successionis pontificum in sede Romana non disruptit.

Quæri potest an lugendum illud schisma Occidentis unitati regiminis Ecclesiæ nocuerit.

Ad solvendam hanc quæstionem notandum est duplicem distingui posse regiminis Ecclesiæ unitatem; unam essentialis et alteram accidentalem. Unitas essentialis in eo consistit, ut omnes idem principium regiminis, eandem auctoritatem controversiarum fidei judicem agnoscant, et quandam generalem communionem secum habeant : unitas vero quæ dici potest accidentalis, in eo sita est ut omnes admittant eosdem auctoritatis depositarios.

Lugendum Occidentis schisma unitati essentiali non nocuit, si coram Deo catholici non fuerint divisi : atqui

catholici coram Deo non fuerunt divisi; omnes enim credebant unicum esse B. Petri legitimum successorem, necessariam esse erga illum subjectionem; omnes illum venerari intendebant, sed alii hunc, alii illum arbitrabantur legitimum, sicque in solo facto dividebantur. Nihil charius ipsis erat, nihil ardentius exoptabant quam ut, illa divisione exstincta, pax restitueretur Ecclesiae. Omnes igitur sedi Romanae adhærebant, idem principium regiminis, eandem auctoritatem controversiarum fidei iudicem agnoscebant, quamdam generalem secum habebant communionem; sed non sibi consentiebant circa actuales veræ auctoritatis depositarios. Hæc autem dissensio nocebat tantum unitati exteriori seu accidentali, quæ, Deo sic permittente, interrumpi potest per tempus cujus durationem possibilem assignare non valemus, sicut sedes Romana per plures annos vacare potest.

Tempore magni schismatis, veri catholici futurum expectabant pontificem certum cui parati erant obedire. Interea ei adhærebant quem iudicabant probabilius legitimum, cæteros non damnantes.

Cum difficillimum erat determinare quisnam ex contententibus legitimus esset, tunc dabatur error communis circa titulos pastorum: porro ubi est error communis, Ecclesia, ex jure canonico, supplet jurisdictionem in eis qui habent titulum coloratum: ergo in utraque parte sufficiens erat jurisdictio ad sacramenta Ecclesiae valide administranda; sicque schisma salutem populi non nocebat. Revera plures simul exstiterunt sancti, nunc canonizati, in communionibus oppositis, scilicet sancta Catharina Sinensis in communionem pontificis Romani et S. Vincentius Ferrarius in communionem pontificis Avenionensis. Ergo denique, etc.

COROLLARIUM.

Ex huc usque dictis efformari potest argumentum quo unusquisque veram Ecclesiam ab aliis societatibus Christianis discernere possit: sic enim argumentari potest, v. g. contra Lutheranos: Vera Ecclesia semper catholica ac

visibilis esse debuit: atqui vestra societas ante Lutherum non existebat, nec illius nomen fuerat auditum in mundo: ergo non estis vera Ecclesia. Quælibet secta ab Ecclesia Romana separata eodem argumento similiter confutari potest; nulla enim est secta cujus assignari non possit auctor, tempus, progressus, etc., dum, e contra, Ecclesiae Romanae origo evidenter ad Apostolos ascendit, et nullum in ea mutationis signum percipi potest. Ergo.

Quanta ergo claritate fulget undique veritas sanctæ Ecclesiae Romanae! Gratitude necnon admirationis sensu perfusi ex intimis præcordiis exclamemus cum illustrissimo Bossuet:

« Sainte Église Romaine, mère des églises et mère de » tous les fidèles, Église choisie de Dieu pour unir ses enfants dans la même foi et dans la même charité, nous » tiendrons toujours à ton unité par le fond de nos entrailles. Si je t'oublie, Église Romaine, puissé-je oublier moi-même! que ma langue se sèche, et demeure » immobile dans ma bouche, si tu n'es pas toujours la » première dans mon souvenir, si je ne te mets pas au commencement de tous mes cantiques de réjouissance! »
(*Sermon sur l'unité de l'Église.*)

Iisdem ferme verbis sic se exprimit Fénelon! « O Église » Romaine! ô cité sainte! ô chère et commune patrie de » tous les Chrétiens! Il n'y a en Jésus-Christ ni Grec, ni » Scythe, ni barbare, ni Juif, ni gentil; tout est fait un seul » peuple dans votre sein, tous sont concitoyens de Rome, » et tout catholique est Romain. La voilà cette grande » tige qui a été plantée de la main de Jésus-Christ. Tout » rameau qui en est détaché se flétrit, se dessèche et tombe. » O mère! quiconque est enfant de Dieu, est aussi le vôtre; après tant de siècles vous êtes encore féconde. O » épouse, vous enfantez sans cesse à votre époux dans » toutes les extrémités de l'univers. Mais d'où vient que » tant d'enfants dénaturés méconnaissent aujourd'hui » leur mère, s'élèvent contre elle et la regardent comme » une marâtre? d'où vient que son autorité leur donne » tant d'ombrage? Quoi! le sacré lien de l'unité, qui doit

» faire de tous les peuples un seul troupeau, et de tous
 » les ministres un seul pasteur, serait-il le prétexte d'une
 » funeste division ?...

» O Église d'où Pierre confirmera à jamais ses frères,
 » que ma main droite s'oublie, si je vous oublie jamais !
 » Que ma langue se sèche et devienne immobile, si vous
 » n'êtes pas jusqu'au dernier soupir de ma vie le principal
 » objet de ma joie et de mes cantiques ! » (*Histoire de Fénelon*, liv. 8, n. 16.)

PARS SECUNDA.

DE AUCTORITATE ECCLESIAE.

In ea parte dicemus 1° de auctoritatis existentia et qualitate; 2° de illius subjecto, seu de iis in quibus residet; 3° de modo quo exerceri debet; 4° de ejus objecto, id est de iis circa quæ versatur.

CAPUT PRIMUM.

DE AUCTORITATIS ECCLESIAE EXISTENTIA ET QUALITATE.

Christus dixit Apostolis eorumque successoribus : *Euntes docete omnes gentes... docete eos servare omnia quaecumque mandavi vobis* (Matth. xxviii, 19 et 20). Omnia ergo quæ docuit Christus semper docenda sunt in vera ipsius Ecclesia; cum autem ratione constitutionis mentis humanæ necesse sit ut frequenter nascentur dubia circa res credendas aut faciendas, huic malo Christus sapientissimus providere debuit, dando regulam tutissimam, omnibus proportionatam, ad dirimenda dubia, seu instituendo judicem cui competat jus dubia solvendi et cunctas fidei controversias dirimendi.

His præmissis, sequentes statuemus propositiones.

PROPOSITIO PRIMA.

In Ecclesia existere debet supremus controversiarum fidei judex.

Prob. 1° ex Scriptura sacra. Matth. xviii, 17 : *Dic Ecclesiae; si... Ecclesiam non audierit, etc.* Hæc verba supponunt existere in Ecclesia judicem qui controversias dirimat. B. Paulus, Tit. iii, 10 : *Hæreticum hominem, post unam et secundam correptionem, evita.* Porro hæreticus devitari non potest nisi cognoscatur, nec cognosci nisi talis manifestetur; ergo.

Prob. 2° ex traditione. Constat enim semper et ubique creditum esse in antiquitate dari in Ecclesia supremum judicem, cujus auctoritas controversias fidei dirimebat et contumaces declarabat hæreticos.

Prob. 3° ex ratione. Ecclesia est societas perfecta: porro in omni societate perfecta supremus est judex qui suborientes controversias ultima sententia definiat. Nisi enim talis existeret judex, finem non haberent disputationes, multiplicarentur opiniones, et in proximam ruinam societas Christiana mox abiret; quemadmodum societas civilis diu subsistere non posset, si lites nulla via ultima componi possent. Unde apud omnes gentes, in iis quæ ad religionem spectant, semper admissa est hujus generis auctoritas. Ergo, etc.

PROPOSITIO SECUNDA.

Supremus ille controversiarum judex debet esse obvius, clarus, communis et infallibilis.

Prob. 1°. Debet esse *obvius*, id est, cognitu facilis. Talis enim esse debet ut omnes illum audire queant facile, et nullus causam ignorantiae allegare possit: porro innumeri homines cognoscere non possunt nisi quod ipsis est prorsus obvium, quia magni studii et diuturnæ attentionis sunt incapaces.

2° Debet esse *clarus*, adco ut nulla sit amphibologia,